

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

манас Драчи пр. начал.
Крагујевац

Број 44.

У Београду 10. Децембра 1874.

Година I.

Изази сваке
недеље.

За све српске кра-
љеве стаје на год.
60 гр. или 6 фор. на
по год. 30 гр. или
3 фор. на три мес.
15 гр. или 1 фор. и
50 нов.

Претплата се шаље
напред уредништву.
Уредништво је у бо-
гословији.

СИОН

Неплатена писма од
передовних допис-
ника не примају се.

ЛИСТ ЗА СВЕШТЕНИКЕ, ВАСПИТАТЕЉЕ И РОДИТЕЉЕ.

Издаје и уређује проф. богосл. архим. Нестор.

БЕСЕДА НА СВ. АНДРИЈУ.

„Да узратъ ниѣи и возвеселатса,
ако усмишлъ ѹбогѣа Господь, и око-
ванъа своа не ѹниужѣи.“

У животу народа, као и у животу појединих људи, има дана који су високозначајни за њих и који стварају епоху у животу њиховом. Такав је и данашњи дан за Србију нашу. Сунце слободе српске, које је из Такова већ било обасјало Србију нашу, у данашњи дан својим дивним сјајем обасјало је и државни живот Србије, давши јој њена политичка права.

Протекоше већ 400 и више за Србију кобних година. Милијони невиних жртава, пред престолом Творца, измолише Господњу милост оставшој браћи својој. Потоци невино пролирене крви српске обилато залише земљу српску, те нам она уроди дивним плодом — слободом државном. Угњетени и измучени народ наш, на позив вође свог, прену из снарпског, стресе ланце, па с веселим усљебом „за крст часни и слободу драгу“ пође у крвав — страшни бој. Ле-

1) Говорио у саборно-београдској цркви Ректор богословије, Протојереј Јаков Павловић.

гијони насилника, као стадо дивљег звера, разбегоше се испред заставе, која се за слободу разви. Мишца божја брањаше право и свето дело народно, а благослов неба прањаше сваки корак великог вође народног, дајући му победе.

У венцу тих значајних и јуначних дана млађане Србије, најкрасније блиста данашњи дан, јер он дуготрајну — крваву борбу круниса венцем успеха, — признадоше нам се и утврдише наша државна права.

Славећи овај срећни дан, као дан рођења државе наше у живот, тим самим пренесимо се мислима нашим у она значајна времена, те да тако увидимо разлику онога и овога доба, а услед тога да достојније оценимо оно благо, које у данашњи дан задобисмо!

И шта видимо у оном првом добу? С једне стране очима нашим представља се тужан и жалостан приказ. Густа тама покриваше Србију нашу. Из те таме чујемо како грозно звече ропски ланци. Невиност и част српску скверна рука немиле тлачи. А име српско већ не беше понос рода нашег, него поруга и страшна осуда. Само једна света вера наша беше јоште чиста, јоште неоскврњена руком безбожника. И та света вера наша, као воштаница правде и невиности наше светљаше пред престолом Творца, молећи за милост и помоћ заборављеној и угњетеној Србији нашој.

С друге стране видимо светле дане слободе наше. Красна и обилата поља, која од тиранства беху запустела, сада се разлежу веселом песмом трудољубива земљоделца. На згаришту погорелих и порушених вароши и села подижу се просветни и привредни заводи, те нам с очију наших скидају повезу незнања, материјално нас оснажују и поуздано нас воде путем просвете и свестраног напретка. Путови и стазе, којима пређе само дивљи зверови тумараху, посташе сада сигурна свеза трговачких места. Радиност се подиже; поче се ред у земљи заводити; засину правда на судовима, — слобода, име и част српска већ не беху празне речи.

Ето каквим дивним сјајем блиста овај дан у прошлости српској. Благотворно сунашце, просинувше овога дана новијим и бољим сјајем, обасјава нас и данас, те нас слободом својом, као очинским плаштом закриља и сагрева.

Но кад се користимо благим и животворним лучама слободе садање, кад радо уживамо плодове неумрлог рада наших предака, — треба да остану у вечном спомену код нас и сва она велика пожртвовања, с којима су нам наши стари слободну државу створили, јер ћемо само тако моћи достојно оценити садање срећно стање слободе наше. Осем тога, као достојни синови оних племенитих бораца, који радо гннуше „за крст часни и слободу драгу“ — дужни смо сачувати чистоћу свете вере наше и слободу нашу, па као најсветији аманет наших отаца, предати у потпуној чистоћи нашем младом нараштају, да и он дедовски аманет опрезно чува и поноси се врлинама својих старих, а тиме да и себе челичи у свему ономе што захтева света вера и отачаство.

Ову нашу најсветију дужност испунићемо само тако, ако будемо увек сматрали свету веру нашу, као једини стожер свију врлина хришћанских — човечанских, а уз то ако будемо свом душом и свим срцем неговали слогу општу и љубав братску. Јер што је с благословом Божијим и са општом слогом извојевано, то само чиста и непомућена свест, помогнута општим једнодушјем, одржати може. Не дајмо се преварити ни заслепити светлоћом срећних дана слободе садање. Не мислимо да су све опасности прошле, те да се ничега више бојати немамо, па зато да сваки од нас тежити може само за оним, што се њему једном допада, па ма то и шкодило општој користи. Срећа је људска непостојана. Оно што је се вековима текло, може један несрећни дан уништити. Исто тако, једна по изгледу мала погрешка, један случајни не предвиђени догађај може прегрдно зло собом донети.

Кад чланови једне државе грамзе за себичним интересима, заборављајући или презирући опште добро; кад се неслога и раздор уселе у редове грађанске; кад љубав к општем благу постане тек празна реч, — тада наступају страшни и грозни дани за такву државу, јер ти знаци јесу први али и најопаснији весници пада државиног. Што слога братска с трудом и знојем сазида, то кleta неслога немилостиво обори. Што општа љубав са братским једнодушјем привреди, то саможивост крвожедно прождере. С тога је најбоља и најјача снага сваке државе слога њених чланова. Кад грађанину сагрева прса љубав његова к општој користи, он радо и свесрдно служи општем добру. Кад великаш маломе, силан слабоме, богат сирوماху, учен неукومه — пружи братску руку помоћи, тада хоће ли се наћи таква сила, која ће кадра бити растргнути овакве дивне свезе и поништити овакву челичну снагу? — Не, заиста неће, јер пред оваквом слогом све препоне падају. Мали на броју народи, бивају велики својом државном свешћу, а моћни и непобедиви узајамном љубављу и слогом грађанском.

Пренесимо се мислима у она далека и славна времена величине и славе српске! Како се разграна и укрепи царство великог Душана? Какав ли гром сатираше оближње па и удаљене непријатеље царства српског? Та снага, тај гром беше слога братска, верност цару своме и љубав к светој вери и отачаству своме. Како опет паде велико и моћно Душаново царство? Оно што столећима подизаху марљиве и веште руке, како може једно Косово прогутати? Неслога је већ била поткопала темељ држави, а саможиво самољубље појединих људи, као црв подгризе славу и снагу царства нашег, с тога и јесте један косовски удар кадар био да нас сатре и увуче у ропство од 400 и више година.

Но кад наступи време, да увиде јајници и да се заредују сиромашци, јер саслуша Господ вапај њихов и оковане своје не хте да поништи; кад се дуготрајним ропством опраше тешки

греси и сбрисаше страшне неправде, — тада, очишћен светошћу вере, уједињен љубављу општом и оснажен слогом братском, подиже народ српски паћеничку главу своју, стресе ланце ропства туђинског и предвођен великим Обреновићем, доспе до мете где слобода и правда, напредак и мир царује.

С тога, ко жели бити чланом једне државе која високо цени своју слободу; коме је мило и драго бити грађанином таквог отачаства, где је имање и част осигурана; ко жели лепо очувати што су му очеви извојевали и на чување предали, — тај је дужан све своје моћи употребити и општем добру тежити. Сваки је то дужан и обавезан чинити, јер из појединих људи састоје се породице, општине и државе; сваки је то дужан и обавезан чинити, јер слога и мудрост појединих људи, јесте снага и слава целог народа. С тога, нека нико не ослаби у ревности својој и нека нико не изостаје за то, што мисли да он један помоћи не може. Доста се пута догађало да једна мудра реч у своје време и на свом месту речена, чуда је починила. Често један снажни пример читаву масу људи оживи, оснажи и за собом поведе. Сваком је познато, да добра реч не може проћи, а да за собом бар пријатну усмену не остави, тим више добро дело мора ма кад тад и добрим плодом уродити.

С тога, чинимо, драга браћо, сваки од нас оно, што нам дужност, родољубље и савест наша налажу. Сложно и братски ступајмо путем части и добра. Љубимо само оно, што је сваком од користи и што општем добру служи. На темељу дедовске слободе зидајмо бољу и срећнију будућност деци нашој, да нас потомци наши не осуде за неумешност и немарност нашу. За крпког вођу и непобедивог чувара имајмо једнодушну слогу и љубав братску. Светионик, који ће нам осветљавати стазе правога пута, нека нам је света вера наша. Стожер, око кога ће се прикупити удружена снага наша, нека нам је престо славних Обреновића, којих је породичка врлина, срећа и слава народна. Милостива и моћна десница

Господња, која је увела у слободу измучени народ српски, давши му за вођа великог Милоша Обреновића првог, готова је, да благословом својим осени и дичнога кнеза Милана Обреновића IV-тог, те да изврши аманет свога великог деде и оствари жеље народне.

Помолимо се дакле преблагом Богу наших отаца, нека и нас увек води путем оних хришћанских и грађанских врлина, којим је и наше дедове водио. Нека распали и очува у нама плам љубави к слободи и слави отачаства. Нека светом вером украси душе наше, витештвом укрепи мишце наше а племенитим осећањима и тежњама загреје срца наша, — како би на тај начин ова красна земља наша, под владом славних Обреновића, у слободи, напретку и благостању свагда славила велико и свето име Господње. Амин.

Материјализам под сенком науке.

„Напредак“, шта више *напредак истински*, то је баш она мрачна копрена, под коју се последници данашњег материјализма сакривају, те да све до сада владајуће чисте појмове потресу, с места помакну и њихове стубове на земљу оборе, па тако да народе усколебају и на странпутицу заведу! Прави и истински напредак воли и негује сваки свестан човек, нарочито света наша мати црква, која устима јеванђеља непрестано говори деци својој: „Будите совершени ако же отецз кашз небесный совершенз естз.“ Али изопачен и лажан напредак мора сваки свестан човек да мрзи и да га свом својом снагом искорењује и треби. Но на жалост у садашњем веку као да и у томе има значајнога одступања. Материјалистички напредак налазио је од пре земљишта у појединим домовима и умовима, а у последње време он се шири све више и више, те обухвата скоро све веће кругове човечанског друштва. Шта више, својим ласкавим

речима, својим дивним описивањем природе придобио је за себе и наше не само поједине уреднике јавних листова, који су својим положајем и задатком у друштву позвани, да му руше сваки појав, него је шта више окужио чаб и нашу младеж на великој школи, те ово дана читасмо изјаву њих тридесеторице против расписа нашег г. министра просвете и црквених дела, којом изјавом они под копреном *натурализма и позитивизма* ударише и на цркву и на њену божанствену науку, навукосе сенку на вечност духа и на сваку духовност уопште, и, понављајући блудње старих философа, исказаше јасно и отворено, да је за њих оно наука, која чулима и опиту подлежи, а све остало — лаж и обмана.

Доћи до оваквог закључка у самоме себи и *за себе*, то је већ један појав, који треба сажаљевати; но доћи до таквог закључка удруженом снагом, целом једном школом, на тај закључак изнети свету на видик и још га препоручити као узор, као последње резултате испитане и потврђене науком, за које се сад треба само јагмити и у живот народни пресађивати их — то је крајња заблуда и својега рода тиранија. Но ми ипак не хитамо да наш млађи нараштај осудимо. Давно је и одавно оправдана она пословица „*што посејеш оно ћеш и жњети*.“ Појав овај, који видимо код речених ученика са велике школе, није нити може бити плод њиховога сопственога ума и научног истраживања. Он је појав онога, што је претходно сејано од других, и што се сада код њих већ јавља у клици. С тога у место да осуђујемо нашу децу, боље је и правилније да ударимо гласом на *оне*, који се тако лакоумно повлаче за материјализмом и овај нашим школама и нашем млађем нараштају као догму предају, и да те људе обавестимо, а ово ћемо учинити, ако ма и у кратко изнесемо слабу страну материјализма а тим самим предупредимо, да се људи не повлаче за оним, што је тек привидно лепо а у самој ствари пуно противуречности и рђавих последица. Јер судимо да тек таквим а не дру-

гим путем могу се по најбоље лечити поједине заблуде у друштву човечанском, и предупредити оне горке последице, које из тих заблуда проистичу.

„Емпиричко истраживање, вели материјалиста Кот, нема друге цели него да *пронађе истину*, па била та истина човечјем роду на весеље или на жалост, била она лепа или груба, лођична или нелођична, разборита или луда, нужна или чудновата, страшна или смешна.“ Он се дакле позива на факте и без факата ни у шта не верује; али шта ћемо кад и он сам у својој науци признаје да има истина *чудноватих, страшних, силних, смешних*?

Ствар је јасна као јарко сунце, да је човек, боравећи на земљи, дужан и позван, да преврће велику књигу природе, и да је *искуство* неопходно нужно за развиће нашег знања. Но зар су те изреке сад никле у глави Котиној и његове дружине? Зар није још од вајкада изрекао мудри Платон: „искуство је урес човекова ума,“ а после њега и Аристотело: „искуство је заметак и почетак сваког знања?“ Ова два великана хтели су, да наш разум доследно поступи и да *ништа* не узима за доказано, што није доказано. Шта је дакле хтео Кота да докаже, шта ли да изнесе ново на видиџ у својој науци?

Да, материјалисте нашега времена држе се речи Платона и Аристотела, али се на делу удаљују од њих као небо од земље; јер у место да се ослањају на *искуство*, они се напротив опиру на предрасуде и хипотезе, па у место факата износе нам фантастичке своје доказе, те тако лакоумне варају а правим љубитељима истине и знања за-дају посла и одузимају скупоцено време разбирајући их и опровргавајући. А да је ово овако, видећемо кад проучимо ту њихову високу науку, и изнесемо на видиџ, како се и у колико се слажу њихове речи са њиховим делима.

„Оно је само у ствари, и оно само постоји што наша

чула осећају“ вели Фајербарх. „Свако је знање опицљиво и уочљиво — чулима подвргнуто“ мудрује Молешот.

Ово су речи, које по себи ништа не вреде, нити су у стању да одбране материјалисте од нападаја њихових противника. Јер ако постоји оно што они кажу, да је свако наше знање опицљиво, чулима подложно, и да се сваки знанствени закључак мора ослањати на разлoзима из искуства побранима, онда зашто се они не окану идеја о *вечности и бесконачности*? Зар су ово идеје опицљиве, подложне чулима? Или за што се не отресу идеја о *доброти, лепоги*, на кратко свију идеја апстрактних? За што на послетку не раскрсте са појмовима о *узроцима и последицама*? Кад би свако знање морало бити опицљиво, уочљиво, онда би пропали појмови о бићу и суштаству, шта више изгубили би се појмови о *снази и материји*. Јер сви ови појмови стоје ван границе домањаја наших чула. Они се појимају само снагом нашега разума, а међу тим од њих не може да се отресе ни један материјалиста. Молешот н. пр. опширно разлаже о *вечитој, стварајућој, свемогућој* материји; Бихнер говори о *бесконачном неизмерљивом* достојанству материје; Фокт о *апсолутној* снази природе. Но од куда овим научењацима такви појмови? Ако је свако знање уочљиво, опицљиво, зашто онда материјалисте употребљују ове апстрактне речи? За што не веле да су то голе фразе и производ поввареног мозга? И јели то лођична доследност у њиховој науци? Јест! „Хтео не хтео — материјалиста је философ, али философ скептик, који фењером гледа, сијају ли звезде“ вели Ж. Ж. Русо. И заиста они вичу на метафизичка питања, али овамо у делу не могу да се макну а да не забразде у метафизику.

(ПАСТАВИЋЕ СЕ.)

Три дана у селу Х... у Буковици ¹⁾

приликом каноничке посјете православног владике далматинског.

Шта се узрујао народ у селу Х...? Чему се спремају, кога ишчекивају поглавице и свештеник Х—ски? Стигао је проти а од проте свештенику глас, да ће владика кроз шест дана у посјету им доћи. Радују се сви, сви ликују, јер знаду да ће доласком владичиним све на боље поћи. Он ће нереде уклонити, он ће распре докоччати, он ће свађе уравнати; с њиме долази мир, с њиме благослов, с њиме срећа, с њиме богати плод земаљски. Сви се радују. Има већ неколико дана, како отац поучава дјецу и спрема их к дочеку, како мати спрема накит дједи да свечано сретну владика; за себе пак чисте и спремају најлепша руха, и првога видиш особито запремљена свјетлаћем оружја и намјештаћем новог кремена на малу пушку, а другу гдје мирно довршује вез огрлице нове кошуље; дјеца опет међу собом договарају се на коме би мјесту стали, да виде кад буде улазио владика и спремају се како ће владичици одговорити, кад их он што упитао буде, радујући се да ће она за љепши одговор и љепши дар добити. Све је у послу, све о једном само мисли, како ће најлепше владика дочекаати? А свештеник? Он је у највишој бризи. Треба да се црква у потпуном реду нађе, треба записнике прегледати и поцунити, треба рачунске књиге у ред довести, треба конач за владика спремити, треба се постарати за храну, треба... а шта не треба, кад владика долази у посјету? Сви се радују у селу доласку, али попа стрени и боји се; моли се срдечно, да мимоиђе њега чаша ова, — али нема куд, прота је јавно, а владика ће без сумње доћи. Договара се са таторима и са другима сељанима; узима међу њима најозбиљнију позу, како би још сада препречно сваку жељу њихову да га ма због чега владичици туже. Дотерује са помоћу ваљанијег комшије — пароха записнике парохјалне, допуњује у њима празнине, које су му због разних околности провукле се, ово устним распитивањем, ово пак из главе, у нади да ваљда владика примјетити неће. Ставља у ред рачуне и позивље ради тога таторе да и они буду присутни

¹⁾ Тако се називље кршевити предјео сјеверне Далмације, који се простире дуж ријеке Зрмање и граничи са сјеверо-источне стране са Хрвацком а са југо-источне са равним Котарима. Заузимање два судска котара — обровачки и кистапски и броји околу 20.000 чистог српског народа.

при томе уређивању, мргоди се неким примјетбама њиховим и нај-
 послјје кратком орацијом превољева их да се убједи о правилности
 свега. Рачуни су готови. Сада треба част владици. Опет орација
 на поље, и послјје не особито дугачког расправљања о питању
 јавља се свечани закључак, да ће црква платити сав потрошак
 владичиног дочека. Благодарехи нешто једном, нешто другом, све
 је било удешено на најбољи начин. Све је сада готово и још је-
 дан дан, пак ето владике.

Ох, како је дуго тај дан трајао! и тек кад је Богу мило било
 прошао је.

Освануо је дивни летњи дан, какав само у питомој далма-
 тинској клими бити може. Долетеше сеоској међи владичина кола
 преко кршевитог пута, који је доста главобоље биједном сеоском
 поглавару дао, док га је, токорсе, поравнао; још десет минута,
 пак ето владике у цркву. Баш тако је! Онај комад пута, што би
 за десет минута пројурити могао, мора владика у својим колима
 да више од пода сахата иде. Стигли га на међи села сељани, што
 су му на сусрет пошли, зауставили га и ту му праву почаст чине.
 Поглавар села у свечаном руху са великом четом наоружаних се-
 љана под барјацима приступа к руци владичиној и називље му
 просту, али срдачну добродошлицу, која завршује дуготрајним
 многогласним „живио.“ На свима лицима видиш радост, сваки би
 хтио да каже владици „добро дошао,“ али не могући, задовољава
 се тиме, што може да га погледи. Поглавар сеоски удаљује се и
 даје налог момцима. Сад почиње прави тријумфални ход. Барјактари
 су први, за њима момци по два, за тим опет барјактар са погла-
 варима села на колима и најпосле владика у својим колима. Пе-
 вачи певају, пушкарни пуцају, свирач свира, звона звоне, барјаци се
 вију. Свечаности такове нема никад у селу, него тек кад је вла-
 дичина посјета.

Ево и у цркви. Попа је спремио орацију и рецитира је пред
 владиком; владика му захваљује и служба се божја одмах почиње.
 Пуна је дупљом црква. Миљна ти је погледати побожност вјер-
 них; на лицу им видиш да су заборавили земљу и да умом на
 небу бораве.

У опште је миљна гледати човјека у пуној мјери побожна и
 умом небу обраћена; али колико је узвишеније видети Буковичанца,
 нашег са сакрушеним срцем, у молитви и сав одан Богу. Човјек
 стаса голема, лица прнкаста, очју тамних као ноћ, нос орлов-
 ског, груди широких, које јуначку душу носе, мишица од тврдог

челика, — то вам је Буковичанац. Представите сада ту дивну јуначку слику у молитвеном расположењу, пуну побожног осјећаја, и ви ћете пред собом имати православног Буковичанца на владичиној литурџији. Обратио сам пажњу — а и како не бих — на тај величанствени приказ и остао сам пријатно поражен. Какве ме не обузеше мисли у тај мах? Заборавио сам на литурџију и почео сам размишљати о томе, куд би са таким народом могао поћи, каква би чудеса могао с њиме починити, колико би немалих аждаја могао сатрти, да као што није... „Мида браћо, љубазни хришћани“ зачујеш из уста владичиних, и то ти пресејече ток мисли, и станем и ја у ред слушалаца да чујем апостолску ријеч. Слушао сам говорити владика о љубави к ближњему, о међусобном миру, о братској слози, и још би пратио био ток ријечи владичиних, да ми није одвукло пажњу јецање, које сам на два — три мјеста чуо код старијих људи и које је узбуђено било разлагањем владике на тему о слози. Да! да је братске слоге, какав је Буковичанац, какав је у опште Србин душом и тијелом, шта он починио не би? Зар не би кадар био одупрети се сваком туђинском напљиву и сатрти сваког онога, који му име, језик тре? Али?..

Свршила се божја служба и време што до ручка остаје, владика ће употребити на катихизирање сеоске младежи. Знаду то сви, те се зато сакупише заједно и дркћућим срцем испод ока вребају, кад ће се к њима владика упутити. Ево га. „Прекрсти се дјевојко“ обраћа се владика к једној женскињи од својих четрнајест година. Не миче се бједна, поцрвенила је као рак и очи је у земљу упилила, боји се да погријеши, — чак гдје ће она пред владиком да глас дигне? Храбре је старије другарице, храбре је старице, побуђују је старији људи и тек се рјешава пустити глас, кад је на то побудио енергичном фразом један младић. Најтишим и при томе дркћућим гласом чујем је гдје проговара: „Во имја отца и свјатаго духа, амин.“ А гдје ти је „и сина?“ Сад је тек на муци бједна. Ново питање, куда ће, како ће одговорити? Дед на ново. „Во имја отца и сина, амин.“ А где ти је „и св. духа?“ Е сад би прегорела све на свијету да није овамо дошла, да се није такој срамоти изложила. „Црна земљо отвори се,“ мисли жалосна и ту јој мисао на лицу читаш; није више црвена, сад је побледела као кошуља јој. А и како неће бједна, шта ће јој другарице казати, шта ће момци, шта ће старци. „Осрамотила си нас, Божице, пред часним лицем госп. владике“ то јој је први укор, а после тога, колико ће их још чути!

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Него збиља шта јој је било, или не зна се прекрстити, или се забунила дјевојка? Забунила се је сигурно, јер казаше ми послије да се зна љепо прекрстити. Сада ће другу владика упитати, зна ли „Отче наш.“ Сцена се опетује као с првом, и после дугог храбрења и побуђивања, видиш је гдје почиње мицати уснама. Шта говори нико је не чује. Једва је мало пустила глас и тада тек наступа великолепни приказ. Помјешала је „Отче наш“ са другим молитвама, и кад сам је слушао, како ти она то њено „Отче наш“ рецитира, е од чуда нисам се могао уздржати. Мислим уплашила се је, пак ће при опетовању доћи на ред. Јест баш, опет исти молитвени *vinagrètte*. „Шта је то, ко ју је тако научио“ пита попу владика. Умрло је сиромаш попа, осјећа каква ће се гроза на његову бједну главу обрушити. Он је могао за неколико дана пре доласка владичиног поправити записнике, почистити цркву, уредити рачуне, спремити сјајан дочек, али научити дјецу своје парохије молитвама, то је немогуће. Кад је у пошљедњој каноничкој посјети владика опоменуо свештеника, да мора сваке недјеље барем учити дјецу молитвама, био се је он одважио да изврши владичину заповјест, — али та се одвага на брзо заборавила због многих узрока. А међу тим не би, мени се чини, особито тешко било задржати у цркви једно пола сахата недјељом после литургије дјецу, и ту их поучити главним начелима цркве наше и научити их, да се умједу љепо прекрстити и двије до три молитве прочитати. Е да, али је црква далеко, народ у цркву слабо долази, неће народ да нас слуша, кваре га грађани кад у град одлазе, дух је времена данас такав, да се слабо за цркву мари итд., каже попа у своје оправдање. Мани се човече тих сањарија, то све пада само собом, све су то ваздушне препријеке, које ће попа, кад хоће само, најлакше удаљити, шта више за ваљаног попу оне и не суштествују, као што се то по најбоље види у неким нашим парохијама, у којима је сав народ свјесно побожан, љуби цркву своју, похађа је, украшава је, а главно за то, што је на своме мјесту попа. Каква пастир таке и овце; по овцама можеш судити о пастиру.

Послије прочитаног увјештања са стране владике продужено је катихизирање, које се свршило, као што је започело. Лепу је за тим владика поучну бесједу казао скупуљеном народу о потреби и о значају молитве и онда је неке даривао, неке укорио и свима препоручио и на душу ставио боље поштење у учењу молитва.

Време је да се сједа на ручак. Оно је владика последије него што је трпезу благословио и с њим посједаше свештеници и неки

грађани, који се ту десише. Сто је намјештен за 18 особа; посједало их осам, а остала мјеста остају још празна: она су за поглавитије сељане. Показују се на собна врата позвани сељани, нијекају се најпре, а послјје се нуткају као младе неве, — рекао би иду на суд. Прост је сасвим узрок таковог затезања нашег Буковичанца: за њега је владика божји намјесник на земљи, те пред њим се као пред светитељем клања, он га толико поштује, да га не би хтјео ни сјенком својом узнемирити, и као такав он се боји и кораком својим ићи и гласом својим говорити, а камо ли сјести за једну трпезу с владиком. Да није било владичиног охрабрења не би, мислим, за дуго још посједали били. Каква их је дивота за столом гледати! Мушка лица, јуначке прси, накићене прекрасним одјелом и свијетлим оружјем представљали су дивну слику српских соколова. — До печења прошао је ручак готово ћутке: тада ће владика дигнути чашу у здравље пароха, татора и свију осталих сељана, захвалиће им на дочеку, препоручиће им међусобну љубав, љубав к цркви својој, поштриће их да не забораве благољепије црквено и тиме ће им заменити сваку срећу, напредак и дуго живљење. Одушевљени усклици сутрпезника утишаше се, кад попа диже чашу да напије владици, да му средан долазак честита и да изјави жељу његову и његових парохијана, да их још за време владичења свог посјети неколико пута. Невзбјежно „тон деспотин“ завршује орацију попину, послјје чега иду здравице појединим гостима.

Први многољетствени усклик дао је знак онима, што су на пољу ручавали, да је прва половина ручка готова и да сада настаје друга половина, која је весељу посвећена. Замеће се „коло“ од момака и девојака. Дивно коло, српска забава! Има ли предјела гдје Србин живи, а да кола свога нема? Најпре се неколико њих ухватило, најсмјелијих, за тим мало по мало увеличава се број играча толико, да се и друго коло хвата. У средини кола најваљанији је играч у селу са најваљанијом играчицом, који особитим неким начином играју и играчица ће по кад кад такав гигантски скок да произвађа, да би прва париска балерина морала застидити се од наше буковичке балерине. Као што је Буковички јуначан отац и брат, тако ти је и она у свему јуначна, пак јуначна јој је и игра, да се чисто човјек, који је по градски васпитан, дивити мора. Немачки кнџесени и француски реверанси њој су непознати, она ти умије јуначки скочити на читав аршин од земље, пак чуди се ладманче! — Уз коло иде и пјесма, коју један почиње, а други при-

хваћа: при томе момци у колу пуцају из малих пушака, као да тиме хоће „темпо“ играчима да даду. У свему се представља слика величанствена, слика необична! У кући „многаја љета“, пред кућом коло са пјесмом и пуцњавом, тамо једни се бацају камена с рамена, овамо други се усакајују. Једном ријечи све ликује, све је пуно радости; славе такове, рекао сам већ, нема него тек кад је посјета владичина.

На скоро свршиће се свечаност. Још један сахат и владика ће одлазити. Поднесе му попа на преглед књиге парохијалног уреда, и сад опет својеобразна сцена почиње. Сакупише се у засебну собу владика, попа, татори и још неки сељани, који хоће да знаду шта се у њиховој кући ради. Шта се је ту радило, ја не знам, — пак баш и да знам, не бих хтио говорити јер се то односи к званичним пословима, а при томе догађа се при затвореним вратима, а моја је задаћа да опишем шта је било у јавности. Нешто се је особито тамо морало догађати, јер одјек дигнутих гласова допирало је из собе чак у авлију, гдје сам ја код кола стајао. После једног сахата отворише се врата и владика приступа опет к народу.

Време је одласку. Остављају се игре и сви се около владике скупљају. Сад су сви смјелији; нешто љубазни говор владичин, нешто послеобједно расположење духа свима је смјелости дало и сваки хоће да своју владици рекне, особито кад је владика заговорио о пољској привреди. Али нема више времена разлагању, него сваки сада приступа к руди владичиној, пјелива је и прима благослов. Стављају се за тим у ред момци — пушкари и барјактари онако исто, као што су поређани били кад су дочекали владика и крећу се пред колима владичиним, да га до међе села испрате. Пудање, звоњење, свирка, пјевање, све у двострукој мјери него јутрос чује се сада, — и послје једно пола сахата таког тријумфалног хода сретају се барјаци и момци из другог села, који изиђоше на сусрет владици. Зауоставља се ход, владика изилази из кола, благодари једнима на лепом дочеку и пратњи, и благосиљајући их отпушта кућама својим, од других слуша *добродошлице* и за тим креће се подобним путовањем даље и даље, да са истом цели посети и друга села и вароши и поучи своје верне.

8. Октобра 1874. године.

У
Н
И
В
Р
З
И
Т
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

Јавна кореспонденција.

Г. М. Радовановићу, Кушиљево. Допис ваш, који доноси при-
медбе на пројект комисије о побољшању материјалног стања нашега
свештенства, неможемо штампати пре док од вас недобијемо одго-
вор, колику систематичку плату замишљате одредити свештеницима,
кад се већ одсечно исказујете да сте за систематичку плату а ни-
како не за тарифу. Јер ако замишљате од 600—1000 талира годи-
шње плате, онда сте за цело, као што велите, у већини. А ако буде
100—200, како ли онда стојите?

ЗРИ! Умољавају се г.г. протојереји и намесници, да у
споразумљењу са свештенством јаве, да ли је боље да „Сион“
од идуће године излази у свескама (4 табака месечно), или
да остане по дојакошњем. За писма, која ће одговор на ово
донети, платиће уредништво „Сиона.“

Предбројницима „Сиона“

Већ смо у последњем месецу ове године, а са многих
крајева још не добисмо отплату за наш лист, па и ако има-
досмо честих уверења од многих лица да су паре већ ту и
да ће се до који дан оправити. Нарочито нас удивљава ћу-
тање Г. проте рудничког, чачанског, алексиначког, зајечар-
ског и још неких других, који нам од својих толиких под-
ведомствених цркава још не шаљу отплату а знамо да су
од вајкада добили наредбу конзисторије, да тај новац при-
купе и нама пошаљу. Желили би смо да нам кажу: шта је томе
узрок, те да бар знамо како ћемо на измаку године поднети
рачуне својим друговима по делу радње „Сионске“, као и то
можемо ли се унапред уздати на бољи одзив са стране
њихове, или ћемо тражити другог пута и начина за опстанак
нашег листа.

Уредник.